

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla GrudenO SLOVENCIH IN
SLOVENŠČINI

(Nadaljevanje)

Zdaj pa si oglejmo še raziskave g. Franca Jeze. Brez dvoma se je po letu 500 pr. kr., ko so se zelo poslabšale vremenske razmere na severu Evrope, začela močna selitev na jug. Ekspedicije mladih, podjetnih bojevnikov so prekrizirale vso srednjo in vzhodno Evropo. Njihove prometne poti so bile reke, ob katerih so se naseljevali med domačini in si ustvarjali velike kmetije. Zato je skandinavske in na splošno vzhodno-germanski element posebno med Slovenci zelo močan.

Po metodi g. Jeze je mogoče v slovenščini ugotoviti mnogo germanskih besednih korenov in smiselno razložiti veliko nenavadnih priimkov.

Nekaj primerov, ki jih g. Jeza ne navaja, a so izvedeni po njegovi primerjalni metodi. Navajam najprej slovenski, nato po staronordijski in končno angleški ali nemški izraz:

poklapan-klappa-to knock (to knock down).
kljuvati-kljuva-to cleave, split.

knog-knuppa-button
jamrati-jarmr-screaming, (angl.), jammern (nem.)
ja (ta), da-jata-yes
zemlja-jorth-earth (angl.)
erde (nem). Slovenski izraz je starejši, ker je soroden sanskrtskemu oz. hindi izrazu "zemlin". Jorth pa najdemo v besedi za karželj ali jordano (žrdano). Vsi poznamo to okusno gobo z oranžnim klobukom, ki je še mlada, zares kot belo jajčece vkopana v zemljo, kiksiniti-kikna-to give way at the knees.

kišta-kista-chest, box
zanka, šlinga-sling-sling.

(Se nadaljuje)

Ing. Ivan Žigon

MED NAMI

Čas hiti, včasih ga komaj dohitevamo, že se zapirajo šolska vrata. Pred nami in za nami je vrsta šolskih in mladinskih prireditev. Tako je v soboto 25. nov. Jugoslovanska etnična šola v Newtownu priredila svoj letni šolski koncert. V pestrem programu, ki je trajal več kot 2 uri, je slovenski razred nastopil s skupno recitacijo Franceta Prešerna: O VRBA. Naslednjo soboto 2. dec. so učenci dobili spričevala. Za soboto 9. dec. pa je Triglav Community Centre povabil učence vseh slovenskih dopolnilnih šol na skupni šolski piknik na WARONORA DAM. Žal radi prezaposlenosti starišev se marsikateri učenec piknika ni mogel udeležiti. Vender Lepa in hvalevredna gesta Triglavske skupnosti!

V sklop otroških prireditev je tudi staro, ustaljeno in tradicionalno miklavževanje. V klubu Triglav, v nedeljo 3. dec., je bilo praznovanje nad vse zadovoljivo. Obisk nadpovprečen, tudi ostali stari in mladi so prišli na svoj račun.

V nedeljo 17. dec. bodo na Triglavu razdelili učencem Triglavke šole spričevala in podelili Cankarjeve nagrade za najboljša literarna dela natečaja, za delo "Podoba matere". Zvečer pa bo v Cabramatti v Civic Hall koncert glasbene skupine "GLASNIKI" iz Melbourne, pod vodstvom Marka Plesničarja.

V decembru je tudi rojstni dan Franceta Prešerna (3. dec. 1980), ves slovenski kulturni svet se tega zaveda in se tega dne na ta ali na drug način spominja. Hvalevredno, tudi Slovenci v Sydneyju s tem nadaljujemo, in res kot vidimo, je vrsto lepih kulturnih prireditev ravno v decembru. S tem se mi vsi, posebno pa mladina oddolži Prešernu za njegovo veliko ljubezen do mladine.

L.K.

NOVICE IN
ZANIMIVOSTI

LENDAVA-Gradnja nove tovarne metanola v Lendavi, ki bo letno proizvajala 160.000 ton te surovine, se bliža koncu, pred dnevi pa so v naprave že spustili tudi prve tone plina, ki bo osnovna surovina v proizvodnji. Montaža tovarne se je začela lani spomladi, opremo pa velja naglasiti, da so montažo tovarne izvedli delavci lendavske "Nafte" sami.

Metanol je pomembna surovina v kemični in industriji plastičnih mas, tovarna v Lendavi pa ga bo proizvajala iz dveh surovin: bazelega bencina in zemeljskega plina. V prvi fazi bodo v tovarni uporabljali samo plin iz Sovjetske zveze, ki ga dobivajo po magistralnem plinovodu prek ČSSR in Avstrije. Tovarna bo letno porabila okrog 66 milijonov prostornih metrov plina.

LJUBLJANA-Enajst novih knjig je na slovenski knjižni trg poslala Državna založba Slovenije. Ob zbranih spisih širokemu krogu bralcev gotovo priljubljene mojstra humoreske Frana Milčinskoga zasluži posebno pozornost

Kar po domače

Je že res, da se prav rada z vami, dragi rojaki pogovorim, včasih tudi kakšne pojme tukaj razčistimo, vzmemirjamo in pomirjamo duhove, tudi zelo kritična sem bila do raznih naših dejavnosti. Povem vam naj le to, da človek kritizira, ker bi rad popravil kar ljubi. Posebno rada pa delim z vami, kar najdem zanimivega o svetu v angleškem tisku, ker bi pač rada, da bi bili vsi Slovenci v Avstraliji na tekočem, kar se tiče svetovnih dogajanj, in važnejših dogodkov doma. Ker mi je prišel v roke izredno zanimiv članek o zgodovini lovske Akademije za znanost in umetnost, mu danes odstopam prostor, ki mi ga je urednik tako širokogrudno podaril, da ga uporabim zaradi boljše komunikacije kar po domače. Bomo pač drugič nadaljevali o življenju v številkah.

Pavla Gruden

Vztrajna prizadevanja
za slovensko akademijo

Prvi slovenski akademiki so se pred 40 leti zbrali na glavni skupščini Akademije za znanost in umetnost

V teh dneh mineva 40 let, kar se je dolgotrajni boj slovenskih znanstvenikov in umetnikov za ustanovitve akademije zaključil na prvi glavni skupščini Akademije za znanost in umetnost v Ljubljani. 12. novembra 1938. leta se je namreč sešlo prvih 18 slovenskih akademikov, pred tem dnem pa je bila prehojena skoraj 20 let dolga pot, na kateri so morali Slovenci dokazovati takratnim jugoslovenskim oblastem, da je za razvoj nacionalne znanosti in umetnosti akademija na Slovenskem potrebna.

Prvi predsednik Akademije je bil Rajko Nahtigal,

ost na novo osnovana zbirka poezij Živi pesniki. V prvem kolu se z antologijskim izborom predstavljajo: Košuta, Pavček, Snój in Starniša. Zbirko je založba natisnila v nakladi tisoč izvodov.

NOVO MESTO-V novomeški industriji motornih vozil je začela obratovati nova montažna linija, ki omogoča proizvodnjo 200 avtomobilov dnevno ali 50.000 letno. Do sedaj so vozila montirali tako, da so jih premikali na vozičkih. Stari trak je omogočil maksimalno proizvodnjo 130 avtov dnevno ali 32.500 letno. Kmalu bodo začeli montirati tudi drugo linijo, ki bo omogočala proizvodnjo nadaljnjih 50.000 avtov letno, tako da bo IMV proizvajala 100.000 avtomobilov letno.

LJUBLJANA-Tu so bili razgovori med predstavniki slovenske vlade in slovenskega gospodarstva in delegacijo švicarske aluminijске družbe, Alusuissa. Razgovori so nadaljevanje stikov, ki jih je gospodarska delegacija Slovenije navezala s predstavniki švicarskega gospodarstva med obiskom Švice v letošnjem septembru.

CELJE-Osrednji ekološki naložbi v celjski Cinkarni 1979. leta naj bi bili gradnja dimnika in vgraditev filtrov v tovarni titanovega belila. Za filtre je že sklenjena pogodba in bodo vgrajeni decembra prihodnje leto, v kratkem pa bodo končane meritve, na osnovi katerih bo mogoče določiti višino dimnika.

S tem bo dobilo Celje lepši zrak.

redni profesor za slovensko filologijo, pobudnik organiziranega znanstvenega dela ob ustanovitvi ljubljanske univerze 1919. leta in prvi dekan filozofske fakultete. Generalni sekretar je bil Gregor Krek, komponist in pravni pisec, načelniki pa v filozofsko-filološko-historijskem razredu Fran Ramovš, Milko Kos, Aleš Ušeničnik, v pravnem Metod Dolenc, v matematično-prirodoslovnem Jovan Hadži in Milan Vidmar ter v umetniškem razredu Fran Sal. Finžgar. Delo je začelo 1939. leta, ko so bili imenovani vsi člani in izdelani pravilniki. Akademija pa je dobila na voljo tudi najete prostore.

Za Rajkom Nahtigalom je 1942. prevzel predsedniško mesto Milan Vidmar, od 1945. do svoje smrti 1950. leta je Slovensko akademijo znanosti in umetnosti vodil France Kidrič, nato dve leti Fran Ramovš. Po njegovi smrti je bil 24 let predsednik Josip Vidmar, 1976. leta pa ga je nasledil Janez Milčinski, ki je predsednik SAZU še sedaj.

Zamisel o ustanovitvi akademije je dobila svojo prvo trdno osnovo z Znanstvenim društvom za humanistične vede, ki je usrezalo filozofsko-zgodovinski razredom znanstvenih akademij in je bilo ustanovljeno oktobra 1921. leta. Kasneje so bile v organizacijske priprave vključene še Matica Slovenska, Narodna galerija in društvo Pravniki. Predvidena je bila sicer akademija s štirimi razredi, vendar naj bi bila spravele dva: filozofsko-silološko-zgodovinski in umetniški; pravni in matematično-prirodoslovni razred naj bi bila odprta še kasneje, ko bi bile utrjene gospodarske razmere akademije.

Čeprav so bili ustrezni zakonski osnutki predloženi prosvetnemu ministrstvu že prej, pa se do 1929. leta za ustanovitev akademije ni zavzel noben državni organ. Ob tem je bila zavzetost in podpora slovenske javnosti izredno široka, še posebno, ker je tako razpoloženje spodbudila brošura, ki jo je 1927. izdala Narodna galerija in v njej predstavila takrat največjo slovensko kulturno akcijo.

Posebno priložnost so pobudniki videli ob desetletnici ljubljanske univerze in tedanji rektor Milan Vidmar

je pri vseh odgovornih oblasteh obudi zanimanje za slovensko akademijo. Poleg drugega je bilo predlaganih tudi dvanajst priznanih znanstvenikov in umetnikov, izmed katerih naj bi prosvetni minister izbral prvih šest akademikov. Vsa zamisel je bila še toliko bolj dozorela, ker je nabiralna in propagandna akcija Narodne galerije in Znanstvenega društva uspela in se začetnih gmotnih težav ni bilo bati.

O vseh korakihsta bili obveščeni "Srpska kraljevska akademija" v Beogradu in "Jugoslovanska akademija znanosti i umjetnosti" v Zagrebu, predložen pa jima je bil tudi podroben delovni program bodoče slovenske akademije, v katerega so bili med drugimi vključeni: leksikon slovenskega knjižnega jezika, historični in etimološki zbirar slovenskega jezika, zbiranje dialektološkega gradiva in lingvistični atlas, ustalitev pravopisa in pravorečja slovenskega knjižnega jezika, kritične izdaje pomembnejših starejših piscev, leksikon slovenskih osebnih in krajevnih imen od VII. stoletja dalje, arheološko, geografsko, geološko, botaniško, zoološko in antropološko proučevanje slovenskega ozemlja, zbiranje etnografskega gradiva v Sloveniji, izdaja slovenskega realnega leksikona ljudskih pesmi z melodijami, bajk, pravljic, pregovorov, izdaja umetnostnih stvaritev in podobno. Odgovore obeh akademij so organizatorji nameravali uporabiti kot dodatno podporo prosvetnem ministru, ki ljubljanski akciji ni bil naklonjen.

Kasneje je pripravljali odbor program skrčil in ker so organizatorji slutili, da se bo dogovarjanje o ustanovitvi še dolgo vleklo, so skušali ves postopek usmeriti prek društva "Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani", ki naj bi vseboval vse zametke bodoče akademije.

Ob vseh teh in še drugih pripravljanih delih je čas mineval, odgovorov od beograjske in zagrebške akademije ni bilo in tudi sicer so bile razmere zelo neugodne. leta 1934. je Matica Slovenska izročila pravila društvu "Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani" tedanjemu rektorju univerze Franu Ramovšu, ki naj bi umeroval prvih sedem članov in tako praktično ustanovil akademijo, toda notranjepolitični dogodki so to preprečili. Ramovš je naslednje leto še enkrat poskusil pri prosvetnem ministru, a se zadeva do 1937. leta ni premaknila, čeprav je bilo slovensko javno vzdušje izredno naklonjeno vsej akciji.

Prvi ugoden sklep je sredi tega leta sprejel ministrski svet, ki je odobril denar za pripravljala dela pri ustanovitvi akademije in ki naj bi v začetku delovala kot društvo. Ustanovni občni zbor društva "Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani" je bil 11. decembra 1937. leta. Člani društva, ki je delovalo do prve glavne skupščine akademije, so pripravili vse ustrezne pravilnike in avgusta 1938. je prosvetno ministrstvo izdalo zakonsko uredbu o ustanovitvi Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Branko Sosič

TRIBINA ČITALACA

STA JE SA PJESMAMA?

Poštovana redakcijo!
Bilo bi poželjno da svima pjesnicima suradnicima "Naših novina" odgovorite na slijedeća pitanja:

Što se je desilo sa pjesmama koje smo slali a koje nisu izašle u novinama.

Zašto niste naglasili, da će nakon što će biti završen konkurs o dodjeljivanju nagrada KUD "Petar Njegoš" biti zastoj objavljivanja pjesama. Vjerujem da nas koji smo slali pjesme redovno, zanima dali će te pjesme ipak biti objavljene ili će završiti u košu za otpatke.

Unapred zahvaljujem
Katarajn-Capari Štefica
Melbourne

U predratnom beogradskom humorističkom listu - JEŽU

- pisalo je:
"Rukopisi se primaju, objavljuju ili u koš bacaju".
Ovaj princip poštuju mnogi listovi u svetu.
I mi!

PROROK
Proričem
vašu sudbinu

Mogu vam reci vasu prošlost i vasu budućnost. Sto ce vam se desiti u vasem zivotu. Posjetite me svakim danom od 12.30. pm. do 7. uyeecer. Uvijek sam na istoj adresi. Pitajte za Gos. Anu na adresi.

761 Park Street,
Branswick 3056,
Melbourne, VIC.

VOLJENI TREBAM TE

Trebam te kao što žedna zemlja treba kiše, jer i ona zna da bez kiše njoj života nema više.

Trebam te kao što dete treba majke, da mu pokaže put životu da mu objasni da život nije sladak kao priče iz bajke.

Trebam te ruku da mi daš da mi nežno šapućeš, volim te u oči kad me pogledaš.

Ja znam da ne tražim mnogo da mi daš, samo želim da me iskreno voliš, da me nikada ne lažeš i ne varaš.

Trebam te Ohride moj, no znam i drugi te trebaju ne toliko kao što te ja trebam sada.

Znam ja isto kao i ti da svi drugi su lažni, svi te lažu i iskorištavaju, no čim se ti okreneš nož ti u leđa zabadaju.

Trebam te jer znam i mene trebaš ti sada, zato još u meni živi ta reč što se zove nada.

Marijana Bahun

MEMORIJA

Sjećaš li se prijatelju iz mladosti davne? Naše igre, naših snova kad smo bili djeca bosonoga.

Po strnjiki čuvali smo naše malo stado, i svaki nam kamen bio ko najveće blago.

Kupali se u rječici mutnoj ko u bistroj, pod našim podnebljem u ljubavi čistoj.

Odrasli smo pokraj majke kršne nam seljanke, rodne ruke čistog srca kao zrake toplog sunca.

Nismo znali za rasprave bili djeca dobre volje, sad kada smo u tuđini zar nemože biti bolje?

Nema više krize ni ovdje ni tamo, i ako namjerno nećemo da znamo.

Nikom nije lako nazvat se tuđinom! Nostalgija svakog mori i ako nas malo o tome govori.

Nek nas bratska ljubav u tuđini spaja, svi smo mi prolazni ko rjeka i trava.

Dana Vuković

Ako imate problema sa zdravstvenim osiguranjem obratite se Vašoj apoteci.

MEŠTEROVIĆ

Koja će Vas najbolje savetovati na Vašem jeziku

MEŠTEROVIĆ PHARMACY,
12 Enmore Rd. NEWTOWN. 2042.
N.S.W. Telefon: 501-506

C KUD "NJEGOŠ", SYDNEY

organizuje svečani doček

NOVE GODINE

31. decembra 1978, od 8. uveče dok zora ne svane!

9 New Canterbury Road,
PETERSHAM

Pozivamo sve prijatelje i članove društva da zajednički ispratimo staru i DOČEKAMO Novu godinu.

Ulaz samo 5. dolara.

Odlična domaća hrana i piće

Ograničen je broj karata na samo 170, te molimo da se rezervacije izvrše najkasnije do 25. decembra na tel. 723-856.

TRAŽI SE

Voja Tešić iz sela Bratunci. Zadnje poznato mesto boravka 30. Ackers St. Hermit Park. 4812 QLD.

Traži ga zabrinuti otac.

Ko nešto zna da javi na Naše Novine

Prodajem zbog bolesti moderan dvosoban stan u Melburnu blizu centra i saobraćaja, te škola i ostalih kulturnih ustanova. Stan je s fronta na bloku od samo šest stanova sa balkonom i garažom sve strata tajtl. Pogledati možete svaki dan u svako doba dana i naveče.

Mišo Bajić, 17/203 Klarke Street,
NORTHCOTE. MELBOURNE.

SPOREDNI PUT

sjedim sama, i uzalud svi moji uzdisaji uzalud mi mašta drugove doziva u samoću skrivam svu svoju tugu jer nemam prijatelje, da se snjim veselim.

A kako smo se skupa radovali i provodili dane bez brige i tuge. Sad sa strahom u ovaj svijet gledam i htjela bih povjerljiva bit' ko nekad.

S mojom nježnom dušom hoću da se predam Al' svaki doček gorak mi se čini i samo mislim na čas rastanka onog i od srca stisnute ruke zaboravit ne mogu.

Ovog hladnog svijeta odmamiše me puti. Ovdje venem i oči prekrivam rukom, da ne gledam rođeno srce svoje kad neprimjetna klonulost se javi.

Sad molim mjesec da izade bar da me povede putem svojim i ako se sretnemo na nekom sporednom putu, zagrlimo se bratski drugovi moji.

Ana Dekić

RAZBIJENA SREĆA

Čudno je imati bol, ne osjećati ga. Vlačiti oči suzama zbog nestalih čekanja, zbog svih izgubljenih proljeća. Čudno je uopšte živjeti u proljeće, gledati mladiće što poklanjaju igračke očima nasmijane djevojke i sama sakupljati suvarke svojih izgubljenih sada izgorelih igračkaka. A sve su te moje igračke bile tako lijepe. Bile su crvene, plave i zlatasto žute kao sunčevi zruci kad su rasuti po tvojoj kosi.

I sve su se razbile. Možeš me sada mrziti, zbog svega što sam sada učinila, zbog svih tih komadića stakla na koje ćeš se spoticati. I onda ćeš plakati. Plakat ćeš zbog

zaraslih rana koje opet krvare. Ja ću tada gledati da u svakom čovjeku pronađem dio tebe, da svakom od njih poklonim po jedan izgoreli dio voljenih dana, da svakom dam i razdijelim dio čekanja. Od sada neću više dobijati razbijene igračke. Od sada ja ću ih samo davati onako bezbojne kao što čekam sutrašnji dan, jer i ja se bojim spoticanja i pogleda u daljinu. Bojim se da ću tamo ugledati sjaj razbijene crvene igračke. Bojim se da ću jednog dana pokušati da sastavim krhke komadiće i ako znam da ćeš ih ti tada razbiti.

Suada Bernhardt

RESTORAN BEOGRAD
470 Parramatta Rd. PETERSHAM
Telefon: 560-848é

Traži se pod hitno: kuvarica ili kuvar Svake srede "Beogradsko Veče".
Sviraju braća Necić; pevaju poznati umetnici Ceca i Velja.
Svečani doček nove godine; za rezervacije na telefon 560-8480.

Naš najbolji restoran u zapadnom delu Sidneja

GOLDEN GRILL RESTAURANT

50 Park Road,
CABRAMATTA
Telefon: 727-3152

Odlična domaća kuhinja, veoma bogat roštilj, specijaliteti po porudžbini. Cene veoma pristupačne.

Restoran je otvoren svakog dana od 12 do 15 časova i od 18 do 24 časa.

Sivra odličan orkestar, narodnu i zabavnu muziku za igru.

Peva poznata pevačica Branka uz pratnju Duće i Save

Za rezervacije obratite se telefonom vlasnicima Draganu i Borki.

NOVO...NOVO...NOVO...NOVO...

Svakog utorka-Muzičko veče
Takmičenje muzičara i pevača amatera.

medibank

Za sve informacije u vezi vašeg zdravstvenog osiguranja obratite se na vašem jeziku.

-BRANKI ŠILJANOVSKI-

Telefoni: 831-1358 i 831-1455 VIC.

MILOSAVLJEVIĆ MIODRAG PONOVO JE S NAMA, POZNAT SA ILINDENSKIH PIKNIKA - SPECIJALISTA ZA SVADBE I ZABAVE ... OBUČAVA KLAVIRSKO I DUGMETARKE HARMONIKE KAO I POPRAVKE SVIH VRSTA ... ZA SVA OBAVJEŠTENJA OBRATITE SE VAŠEM - MIODRAGU NA TEL. 547-8515 OD 3 DO 9 POSLIJE PODNE ILI NA ADRESU 3 ACOL COURT- MULGRAVE, VIKTORIJA

ALADIN HEALTH STUDIO

Ženske osobe između 18 i 40 godina starosti ... Dva minuta od centra grada ... Obaveštenja na telefon 26-4968 od 12 do 8 uveče ... Pitajte za -ANITU- VIKTORIJA